

RTU studiju kurss "Cilvēku attiecību psiholoģija jūrniecības vidē"

0J000 Latvijas Jūras akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	JA0127
Nosaukums	Cilvēku attiecību psiholoģija jūrniecības vidē
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Andris Jansons - Pasniedzējs
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV, EN
Anotācija	Studiju kurss saistīts ar jūrnieku profesionālo pienākumu izpildīšanu kuģa apstākļos. Studiju kursa apguves laikā studenti iegūst zināšanas par cilvēku psiholoģiskajiem tipiem, to uzvedības modeļiem un attiecību aspektiem kuģa apstākļos, par kuģu komandas – mazās grupas veidošanas psiholoģiskajiem un socioloģiskajiem aspektiem, studenti apgūst prasmes un iemaņas darbam multinacionālās komandās. Studiju kurss nodrošina kuģu navigācijas sardzes virsnieku sagatavotības atbilstību STCW konvencijas un tās Kodeksa 2010. gada grozījumu prasībām, ņemot vērā kuģu speciālistu darbības īpatnības uz kuģa; sniegt zināšanas un prasmes attiecībā uz cilvēkresursu vadību, līderismu, vadības prasmēm. Studiju kurss ietver MLC konvencijas regulējuma apguvi attiecībā uz jūrnieku darba un sadzīves apstākļiem. Studenti pilnveido pētnieciskās prasmes studiju kursa apguves laikā. Nepilna laika neklātienes studijas tiek organizētas pēc individuāli izstrādāta studiju plāna.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis ir nodrošināt kuģu navigācijas sardzes virsnieku sagatavotības atbilstību STCW konvencijas un tās Kodeksa (STCW Kodeksa A-II/1. tabula un STCW Kodeksa A-II/2. tabula) standartiem un 2010. gada grozījumu prasībām. Studiju kursa uzdevumi: 1) sniegt studentiem zināšanas, veidot prasmes un attīstīt kompetences par cilvēka faktora nozīmi un tā ietekmi uz profesionālo darbību uz kuģa; 2) sniegt studentiem zināšanas, veidot prasmes un attīstīt kompetences par cilvēkresursu vadību, līdera prasmēm un kompetencēm; 3) nodrošināt nepieciešamās zināšanas, prasmes un kompetenci cilvēku attiecību veidošanā specifiskos apstākļos uz kuģa, saistībā ar stresu, nogurumu, konfliktiem jūrnieku profesionālo pienākumu pildīšanā uz kuģa; 4) sniegt zināšanas par cilvēku psiholoģiskajiem tipiem un attiecību galvenajiem aspektiem, kas palīdz veidot praktiskas iemaņas, veicot darba pienākumus kuģa multinacionālās komandās 5) pilnveidot pētnieciskās iemaņas, veicot komplekso patstāvīgo darbu, un iepazīstināt ar aktuāliem pētījumiem par jūrnieku darba dzīvi un tās kvalitāti, pamatojoties uz MLC un STCW konvencijām.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Studenti izstrādā kompleksu darbu, kas ietver četrus galvenos uzdevumus: 1. Darba izstrāde par izvēlēto tēmu demonstrējot pētnieciskās un akadēmiskās prasmes. 2. Piedalīšanās prosemināros un kompleksā darba starprezultātu demonstrēšana, kas ir līdzvērtīga 2 mājasdarbiem. 2. Izstrādātā darba aizstāvēšana ar prezentāciju un semināra nodarbībā. 3. Sasniegtā darba rezultātu apspriešana diskusijas formā. 4. Aktīva līdzdalība kursa ietvaros izstrādāto komplekso darbu rezultātu apspriešanā demonstrējot zināšanas par studiju kursa saturisko daļu un komunikācijas prasmes grupā. Saskaņā ar individuālo komplekso uzdevumu studējošie patstāvīgi izstrādā kompleksu darbu par apgūstamā studiju kursa izvēlēto tēmu. Darbs tiek izstrādāts plānveidīgi, sadarbībā ar mācītspēku prosemināros, individuālajās konsultācijās. Izstrādātos darbus studējošie prezentē seminārā. Vērtējums pēc 10 ballu sistēmas, minimālais vērtējums ir 4 balles.

Literatūra	Obligātā / Obligatory: 1. MacLachlan M. Maritime Psychology, 1st edition. Research in Organizational & Health Behavior at Sea. Springer, 2017. 2. Senbursa N. Maritime Wellbeing. Nova Science Publishers, 2023. 3. Reņģe V. Organizāciju psiholoģija. – Rīga, 2002. 4. Spridzāns J., Innuss K. Drošība jūrā. Digitālais mācību līdzeklis. Valsts izglītības satura centrs, 2020. Pieejams: https://www.lja.lv/wp-content/uploads/2025/01/DML_Drosiba_jura.pdf, [skatīts 29.10.2025.] 5. Psychological Wellbeing at Sea. A Good Mental Health Guide for Seafarers. Pieejams: https://vcare.vcrew.com/media/2qbf5rf/psychological-wellbeing-at-sea-english_2020-08-21-143048.pdf [skatīts 29.10.2025.] Papildu / Additional: 1. Bjørnskau T., Longva F. Safety culture in transport// TØI report 1012/Oslo, 2009. 2. Kalniņa D. Starpkultūru komunikācija biznesa vidē: Latvijas profils pēc Hofstede indeksiem// Turība University. International Scientific Conference; Riga: 276. Riga: Turība University. (May 2017). 3. Lileikis S. What Kind of Leadership do Seafarers need in Regard to their Main emotional States caused by the Physical and Psychosocial Maritime work Environment?//www.latja.lv/konference/2008. 4. Didin S.A. Multinational and multicultural seafarers and MET students: a socio-cultural study for improving maritime safety and the education of seafarers// World Maritime University Dissertations,2010// The Maritime Commons: Digital Repository of the World Maritime University. 5. Grech M. R., Horberry T.F.,Koester Th. Human Factors in the Maritime Domain. Taylor &Francis Group, 2008. 6. Hofstede, G. (2011). Dimensionalizing Cultures: The Hofstede Model in Context. Online Readings in Psychology and Culture, 2(1). https://doi.org/10.9707/2307-0919.1014 7. Hu F. ackling the challenges of multicultural crewing practices in the shipping industry: an approach to enhancing cultural awareness among crew// World Maritime University Dissertations,2017// The Maritime Commons: Digital Repository of the World Maritime University 8. Kondratiev A.I., Smirnov I.O. On Cross Cultural Communication in a Mixed Crew// Journal of Maritime Research, Vol. XII, No.1, pp 65-68, 2015,ISSN: 16974040//www.jmr.unican.es 9. Progoulaki M. Roe M. Dealing with multicultural human resources in a socially responsible manner: a focus on the maritime industry//WMU Journal of Maritime Affairs (2011) 10:7–23, DOI 0.1007/s13437-011-0003-0 10. Aldwin C.M. Stress, Coping and Development: integrative perspective. – New Yourk, 1994. 11. Brooks, Mary R., Kenneth Button, Peter Nijkamp. Maritim Transport. – UK, Northhampton, 2002. 12. Gordon J.R. A diagnostic approach to Organization behaviour. – Boston, 1983. 13. Grech M. R., Horberry T.F.,Koester Th. Human Factors in the Maritime Domain. Taylor &Francis Group, 2008. 14. Hofstede G., Minkov M. Cultures and Organizations.-Software of the Mind.-2010. 15. Lazarus R.S. Stress and emotion. A new synthesis. – NY. – 2003. 16. Payne W. Personell Management. Theory and Practics. Leadersbook.-London,1999. 17. Pietrzykowski Z., Banaś P., Wojcik A., Szewczuk T. Communication Automation in Maritim Transport//Marine Navigation and Safety of Sea Transportation. Navigational Problems. Ed. by Weintrit A. –London, New York, Leiden. 2013.-P.287-292. 18. Ilcev S.D. Multiple Access Technique Applicable for Maritime Satellite Communications// Marine Navigation and Safety of Sea Transportation. Navigational Problems. Ed. by Weintrit A. –London, New York, Leiden. 2013.-P.249-260. 19.Garleja R. Darbs, organizācija, psiholoģija. – Rīga, 2001. 20. Starptautiskie normatīvie akti, STCW konvencija un tās Kodekss ar 2010. gada grozījumiem, citi saistošie starptautiskie un nacionālie normatīvie akti. 21. ILO 2006. gada konvencija „Par darbu jūrmiecībā”. 22. Amanhyia W. Shipboard team building.-Seaways, 2005. 23. Ozoliņa-Nucho A., Vidnere M. Stress: tā pārvarēšana un profilakse. – Rīga, 2004. 24. Vorončuka I. Personāla vadība.-Rīga, 1996.
Nepieciešamās priekšzināšanas	Psiholoģija- vidusskolas kurss, darba aizsardzība un darba likumdošana, navigācija-I d., Kuģošanas drošība.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienes studijas		Nepilna laika neklātienes studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs
Cilvēku psihi struktūra, personības psiholoģiskie tipi un to raksturojums.	4	4	4	4
Personības izpausmes veidi kuģa apstākļos. Kuģa komandas/mazās grupas veidošanās process "Grūtais cilvēks" uz kuģa.	4	4	4	4
Kuģa komandas vadības stils, kuģa komandas darbības efektivitāte un individuālā motivācija. Uzdevumu un darba noslodzes izpilde un vadība.	5	4	5	4
Kuģu dienesta organizācija un komandas locekļu attiecības, pildot darba pienākumus. Starptautisko normatīvo aktu raksturojums.	5	4	5	4
Jūrnieru darba vides riska faktori un dzīvesveida kvalitatīvie raksturlielumi.	5	2	5	2
Cilvēku attiecību veidi kuģa apstākļos. Grupu un individuālās darba metodes kuģa apstākļos un to izmantošanas iespējas kuģa komandas attiecību pilnveidošanai.	5	3	5	3
Kuģa komandas savstarpējo attiecību veidi un īpatnības. Cilvēka uzvedība ekstremālos apstākļos. Avārijas un pēcavārijas krīzes situācijas reducēšanas psiholoģiskie līdzekļi.	5	3	5	3
Stress un tā reducēšanas iespējas komandas darbā. Stresa līmeņi un to saistība ar noteiktiem indivīdu psiholoģiskajiem tipiem.	5	3	5	3
Darbs multinacionālās kuģa apkalpēs. Komunikāciju pamatprincipi un to īpatnības.	4	4	4	4
Konflikti, to izcelšanās, attīstība un atrisināšana kuģa apstākļos.	4	2	4	2

Sociālais dialogs sabiedrībā, lai veidotu izpratni par jūrnieka darbu un uzlabotu jūrnieku darba apstākļus; sociālo tīklu un atbalsta sistēmu veidošana; jūras dzīves ietekme uz ģimenēm un sabiedrību; un atbildīgas sabiedriskās uzvedības veicināšana jūras darbinieku vidū; starpkultūru komunikācija.	2	3	2	3
Kopā:	48	36	48	36

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas. Pārzina kuģa personāla vadības pamatus; pārzina efektīvas kuģa apkalpes vadības metodes, pārzina atbilstošus starptautiskos normatīvos aktus jūrniecības jomā, zina kultūru atšķirības un jūrniecībā nodarbināto etnisko grupu uzvedību modeļus, pārzina konfliktu izcelsmes procesu, pārzina darba slodzes vadības un efektīvu kuģa apkalpes vadības procesu.	Metodes: diskusija, grupu darbs, materiālu analīze, kompleksā darba izstrāde un aizstāvēšana, diferencētais ieskaite darbs. Kritēriji: studiju kursa izskatīto tēmu pārzināšana, semināros prezentēto komplekso darbu rezultātu izprašana, spēja argumentēti izklāstīt viedokli un spēja analizēt materiālus.
Prasmes. Prot organizēt kuģa apkalpes darbu, prot efektīvi strādāt apkalpē ar dažādu nacionalitāšu jūrniekiem, prot ierobežot un risināt konfliktus, prot ierobežot stresa ietekmi uz kuģa apkalpi, prot nodrošināt labvēlīgus darba un sadzīves apstākļus jūrniekiem.	Metodes: diskusija, grupu darbs, materiālu analīze, kompleksā darba izstrāde un aizstāvēšana, diferencētais ieskaite darbs. Kritēriji: studenti prot patstāvīgi analizēt kuģa apkalpes vadības procesu, spēj analizēt materiālus, spēj efektīvi risināt konfliktus, organizēt darba un sadzīves jautājumus uz kuģa, prot efektīvi strādāt multinacionālā apkalpē. Studenti prot kritiski reflektēt par apgūto teoriju, strādāt grupā un risināt problēmsituācijas saistībā ar darba un sadzīves procesu uz kuģa.
Kompetences. Spēj patstāvīgi analizēt materiālus situācijas, problēmas, kas saistās ar cilvēku attiecībām jūrniecības vidē. Spēj pieņemt attiecīgos lēmumus un rīkoties. Spēj argumentēti pamatot savus priekšlikumus, lēmumus vai risinājumus.	Metodes: diskusija, grupu darbs, materiālu analīze, kompleksā darba izstrāde un aizstāvēšana, diferencētais ieskaite darbs, gala ieskaite darbs, kompetence referēt par sasniegto kompleksā darba rezultātu. Kritēriji: tiek vērtēta studenta kompetence izteikt argumentētu viedokli semināros, spēja analizēt materiālus, studiju kursā iegūto kompetenci students prot izmantot zināšanas un prasmes konkrētu problēmatteicību risināšanā kuģa apkalpes darbā.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Darbs grupās	10
Materiālu analīze	20
Kompleksā darba izstrāde un aizstāvēšana	25
Diferencētais ieskaite darbs	25
Gala ieskaite darbs	20
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	24.0	24.0	0.0	*		